

Seat No. : _____

TJ-110

B.A. Sem. - I

May-2013

Economics (EC-I-104)
(Indian Economy)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : પ્રશ્નપત્રમાં આપેલ પ્રશ્નનો ક્રમાંક જ ઉત્તરવહીમાં લખો.

૧. (અ) રાષ્ટ્રીય આવકની ગણતરી કરવાની ઉત્પાદન પદ્ધતિની સમજૂતી આપો. ૭
અથવા
નીચેના ખ્યાલો સમજાવો.
(૧) કુલ આંતરિક પેદાશ (GDP)
(૨) સ્થિર ભાવે કુલ આંતરિક પેદાશ
(૩) ચોખ્ખી આંતરિક પેદાશ (NDP)
(૪) ચોખ્ખી રાષ્ટ્રીય આવક (NNP)
- (બ) ભારતીય અર્થતંત્રનાં માળખાનો પરિચય આપો. ૭
અથવા
ઉદારીકરણ પછી ભારતીય અર્થતંત્રનાં વિકાસ વિશે જણાવો.
૨. (અ) હરિયાણી ક્રાંતિનો અર્થ સમજાવી તેનાં લાભ જણાવો. ૭
અથવા
ખેતપેદાશોની માર્કેટીંગ ખામીઓ દૂર કરવા લેવાયેલાં પગલાં જણાવો.
- (બ) વસ્તીનાં વલણો – જન્મદર, મૃત્યુદર, જાતિપ્રમાણ આંક અને માતૃત્વ મૃત્યુદરનાં સંદર્ભમાં સમજાવો. ૭
અથવા
વસ્તી સંક્રમણનો સિદ્ધાંત ભારતનાં સંદર્ભમાં સમજાવો.
૩. (અ) સાધન પર્યે GNP અને NNP સમજાવો. ૪
અથવા
ભારતમાં માથાદીઠ આવકનાં વલણો જણાવો.
- (બ) ભારતીય અર્થતંત્રમાં વિવિધ ક્ષેત્રોનો રાષ્ટ્રીય આવકમાં ફાળો જણાવો. ૪
અથવા
ભારતીય અર્થતંત્રમાં ખેતી, ઉદ્યોગ અને સેવાક્ષેત્રનો રોજગારીમાં ફાળો ચર્ચો.
- (ક) ભારતમાં ગણોત્તર સુધારાનાં કાયદા વિશે નોંધ લખો. ૪
અથવા
ખેતીક્ષેત્રે ઉત્પાદકતા વધારવાનાં સંસ્થાકીય ઉપાયો જણાવો.
- (ડ) ભારતમાં વસ્તીનું વયજૂથ બંધારણ. ૪
અથવા
ભારતમાં વસ્તીની ગીચતા

૪. નીચેનાં પ્રશ્નોનાં ટૂંકમાં જવાબ આપો. (ગમે તે ૬)
- (૧) રાષ્ટ્રીય આવકનાં અંદાજોની ઉપયોગિતા શી છે ?
- (૨) ભારતીય અર્થતંત્રમાં રાષ્ટ્રીય આવકમાં સૌથી વધુ ફાળો આપતું ક્ષેત્ર કયું છે ?
- (૩) હરિયાણી ક્રાંતિની કોઈ બે મર્યાદાઓ જણાવો.
- (૪) ખેતીક્ષેત્રે નીચી ઉત્પાદકતાનાં કોઈ બે કારણો જણાવો.
- (૫) ગ્રામ્ય-શહેરી વસ્તી વિશે જણાવો.
- (૬) ભારત હાલમાં વસ્તી સંક્રમણનાં કયા તબક્કામાં છે ?
- (૭) સજીવ ખેતી એટલે શું ?
- (૮) ભારતનાં સાક્ષરતા દર વિશે લખો.
૫. (અ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો. ૬
- (૧) રાષ્ટ્રીય આવકની ગણતરીની મૂલ્ય વૃદ્ધિની પદ્ધતિમાં કઈ બાબતને ધ્યાનમાં લેવામાં આવે છે ?
- (a) વસ્તુઓ અને સેવાઓનું કુલ મૂલ્ય
- (b) ઉત્પાદનનાં દરેક તબક્કે થતી મૂલ્યની વૃદ્ધિ
- (c) વસ્તુ અને સેવાઓની કિંમતમાં થતી વૃદ્ધિ
- (૨) નીચેનામાંથી કઈ બાબત જમીન સુધારા ગણાય ?
- (a) જમીનદારી
- (b) સિંચાઈ સુધારા
- (c) જમીનટોચ મર્યાદા
- (૩) ભારતમાં કેટલા વિસ્તારમાં આકાશી ખેતી થાય છે ?
- (a) ૪૪% (b) ૫૬%
- (c) ૬૫% (d) ૭૦%
- (૪) હરિયાણી ક્રાંતિનાં ગેરલાભ કયા છે ?
- (a) ખેતીનો મૂડીવાદી પદ્ધતિથી વિકાસ
- (b) મોટા ખેડૂતોને જ વધારે લાભ થયો
- (c) જૈવવૈવિધ્યનો નાશ
- (d) ઉપરનાં તમામ
- (૫) સ્થિર ભાવે રાષ્ટ્રીય આવક કઈ રીતે ઓળખાય છે ?
- (a) નાણાંકીય આવક
- (b) વાસ્તવિક આવક
- (c) ચોખ્ખી આવક
- (૬) ભારતમાં વર્ષ ૨૦૧૧ની વસ્તીગણતરી મુજબ કુલ પ્રજનન દર _____ છે.
- (a) ૬ (b) ૪.૬
- (c) ૩.૦૪ (d) ૨.૬૨
- (બ) નીચેનાં વિધાનો સાચા છે કે ખોટા તે ચકાસો. ૮
- (૧) ભારતની વસ્તીમાં આજે કામ કરી શકે તેવી વસ્તીનું પ્રમાણ સૌથી વધુ છે.
- (૨) કરારી ખેતીથી ખેડૂત પોતાની જ જમીન પર મજૂર બને છે.
- (૩) ભારતનાં મોટાભાગનાં રાજ્યોમાં જમીન સુધારાઓ સફળ થયા છે.
- (૪) ભારતમાં રોજગારીમાં સૌથી વધુ ફાળો આપતું ક્ષેત્ર પ્રાથમિક ક્ષેત્ર છે.
- (૫) ભારતનાં મોટાભાગનાં ખેડૂતોને ધિરાણની સગવડો મળે છે.
- (૬) સુધારેલા બિયારણ એ હરિયાણી ક્રાંતિનો મહત્વનો ઘટક છે.
- (૭) ભારતમાં ઉદારીકરણની પ્રક્રિયા ૧૯૮૧થી શરૂ થઈ.
- (૮) અર્થતંત્રનાં માળખામાં કુલ પાંચ ક્ષેત્રનો સમાવેશ કરવામાં આવે છે.

Seat No. : _____

TJ-110

B.A. Sem. - I

May-2013

Economics (EC-I-104)
(Indian Economy)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instruction : Mention the same number of answer as given in the question paper.

1. (A) Explain the output method of calculating National Income. 7

OR

Explain the following concepts :

- (1) GDP
- (2) GDP at constant price
- (3) NDP
- (4) NNP

- (B) Write a note on structure of Indian Economy. 7

OR

Write a note on development of Indian economy after liberalization.

2. (A) Explain the meaning of Green Revolution and its advantages. 7

OR

Explain the various measures to remove the defects of agricultural marketing.

- (B) Give the demographic profile in terms of birth rate, death rate, gender ratio and maternal mortality rate. 7

OR

Explain the theory of demographic transition in reference to India.

3. (A) Explain the concepts of GNP and NNP at factor cost. 4

OR

Describe the trends of Per Capita GDP in India.

- (B) Discuss the share of different sectors in National Income in Indian economy. 4

OR

Explain the share of agriculture, industry and service sector in employment in Indian economy.

- (C) Write a note on tenancy reforms in India. 4

OR

Describe the institutional measures for increasing agricultural productivity.

- (D) Age composition of population in India. 4

OR

Density of population in India.

4. Answer the following questions in short (any **six**) : 12
- (1) What is the usefulness of estimates of National Income ?
 - (2) Which sector gives maximum contribution in GDP in India ?
 - (3) Discuss any two limitations of Green Revolution.
 - (4) State any two causes for low productivity in agriculture.
 - (5) Write a note on rural-urban population.
 - (6) In which stage of demographic transition India is ?
 - (7) What is organic farming ?
 - (8) Write a note on literacy rate in India.
5. (A) Select the correct option : 6
- (1) Value added method of measuring National Income considers
 - (a) Total value of goods and services
 - (b) Value added at each stage of production
 - (c) Price rise in goods and services
 - (2) Which of the following is land reform ?
 - (a) Feudal system
 - (b) Irrigation reforms
 - (c) Land ceiling
 - (3) How much agricultural area in India is rainfed ?

(a) 44%	(b) 56%
(c) 65%	(d) 70%
 - (4) What are the disadvantages of Green Revolution ?
 - (a) Development of agriculture with capitalist system.
 - (b) Only big farmers got the benefits.
 - (c) Destruction of bio-diversity.
 - (d) All of above
 - (5) National Income at constant price is known as
 - (a) Monetary income
 - (b) Real income
 - (c) Net income
 - (6) According to Census 2011, total fertility rate is

(a) 6	(b) 4.6
(c) 3.04	(d) 2.62
- (B) State whether the following sentences are **True** or **False** : 8
- (1) The largest part of Indian population is made of people who have capacity to work.
 - (2) Farmer becomes a labourer in contract farming.
 - (3) Land reforms were successful in most of States in India.
 - (4) Maximum contribution in employment comes from primary sector in India.
 - (5) Maximum Indian farmers get credit facilities.
 - (6) High yielding varieties is important component of green revolution.
 - (7) A process of liberalization in India began in 1981.
 - (8) There are five sectors in structure of economy.